NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13046

ZANG-GEZANG

Peretz Markish

The original of this title comes from the permanent collection of the YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שול-ביבליאטעק
№ 30

פרץ מארקיש

זאַנג-געזאַנג

YIVO

פארלאג „קולטור-ליגע" ווארשע.

שול-ביבליאטעק
№ 30

פרץ מארקיש

זאנג-געזאנג

פארלאג „קולטור-ליגע" ווארשע.

געדרוקט אין 1200 עקז.
װאַרשע, 1923.

P. MARKISZ—Zang-Gezang
Wyd. KULTUR-LIGE

Druk. „DI WELT“

אַ געריטעניש

אין גאָלדענע רעקעלעך,
אויף דינינקע שטאַנגעלעך
הוידען זיך זאַנגעלעך —
מיט פולינקע בעקעלער.

שושקען זיך ברעקעלעך
מיט גרינינקע ווינטעלעך, —
גאַנצע געזינטעלעך
גאָלדענע גלעקעלעך.

גאָלדענע ריינדעלעך
ברידערלעך, שוועסטערלעך,
קלעפּן זיך — פלעסטערלעך,
ליבן זיך פריינדעלעך.

זינגען געזאַנגעלעך
גאָלדענע וועלעכלעך,
גאָלדענע קולעכלעך,
גאָלדענע זאַנגעלעך.

זינגענדיק, טאַנצנדיק
אויף די געלעגערן
זייגט זיי אַ גאַנצן טאָג —
זונעלע זייגערן.

גאָלדענע ריטעלעך
שענקען זיי קייטעלעך,
טאָגעלע - קליידעלעך,
זונעלע - היטעלעך.

כמאַרעלעך - רעגנדלעך,
נעכטעלעך - טויעלעך,
ערדעלע - שטרויעלעך,
ווינטעלע — ניגונדלעך.

כאָווען זיך זאַנגעלעך,
פּאַשען זיך שטילינקע,
ווערן זיי פולינקע
שווערינקע באַנקעלעך.

אַ גאָלדענע רעטעניש!
שפּילט מען אויף הערנדלעך
זינגען זיך קערנדלעך
שטיל - אַ געדעטעניש...

קאַרשן

גרינע גאָרטנס – אָפּגעשיטע,
ליגט דיבלאָטע טרוקן, דער שניי,
און, ווי פּייערלעך צעגליטע,
רופן, רייצן זיך די קאַרשן. . .

קום, איך וועל דיך אונטערשטופּן,
גאָרנישט הויך איז צו דערלאַנגען,
וואָס מיר טשוועקעס, וואָס מיר קניפּן
בעסער וועלן זיי אונז איינגיין.

נו, געקלעטערט, נו, געריסן,
שפּעטער וועלן מיר זיי ציילן;
וויפל ס'איז נישט, – מיטן ביסן
וועלן מיר זיך גלייך צעטיילן.

אין פעלד

I

און האָט דאָס פעלד
געמאַכט אַ גרויסן מאָלצייט,
אַ גרויסע פרייד;
פון אומעטום
מע גייט,
מע לויפט, מע רייסט זיך אויפן גרויסן מאָלצייט
פונם פעלד.

עס ציען זיך פאַרטאָגן יונגע
בלייך-באַקנדיקע,
דערשראָקן, שעמעוודיקע,
נאַקעטע און גרינגע,
איבער צעוואָרפן-ברייטן בלאָען הימל-סטעפּ...
און לויפן ווינטלעך אום
מיט עפּעס שטאַרק פאַרנומען,
און יעדער גרעזעלע,
און יעדער בלום,
שטיל רייסן אויס אַ פּערעלע
פון אונטער ברעמען

און האַלטן עס אויף הערצעלעך
פאַרגרייט
אויף אָפּגעבן דעם זומער עס מיט פרייד. . .

און אַז עס קומט צו גיין די זון,
שנירן די גרעזעלעך מיט בלומען אויס
אַ גרויסן שנור
פון פערעלעך, פון דימענטלעך,
פון אַלץ,
וואָס האָבן שטיל אין האַרץ געקליבן פרייד,
און טוען שטיל אים אָן
מיט פרייד
דעם יונגן זומער אויפן האַלז.

II

דאָרטן אין פעלד
בײַ אַ פאַרגרייטן טיש
מיט האָניק=בלעטעלעך,
מיט קריגלעך ווײַן
שפּילן זיך באַבעלעך אויף שנירלעך שײַן
איינס אויפן אַנדערן אַ שפּרונג
און איינס דעם אַנדערן אַ קוש.

זינגען דאָרט ריזן־ביימער זמירות,
אין קליידער נייע אַלע שיין געקליידט,
און ביי די וועגן ערגעץ
ביימלעך קרומע
שטייען אויך,
גלייך ווי אין גלעקלעך גרינע
און בעבטשען אויך אונטער דער נאָז
אַ ניגונדל דעם יונגן זומער.

און כלי־זמר אומעטום:
כלי־זמר גאָלדענע
אויף סטרונעס ברענענדיקע,
אָנגעצויגן ביי דער זון
אין הימל־הויך, —
בינען
גאָלדענע לויפן אַרום
און זינגען, לויפנדיק,
דעם זומער אַ באַגינען...

אַ כמאַרע פויקט —
אויף טויזנט פּויקן
און שיכּור פון די פיס
פאַלט קייקלדיק זיך שוין אַראָפּ

א דונער.

דער הימל אָנגעטאָן אין שטערן־באַנד —
אין רעגן־בויגן,
און בייגט צו יעדן אָן
דעם בלויען פרישן קאָפּ...
דער זומער ריכט זיין יוגנט אָפּ...

דער זומער פרייט זיך,
דער זומער לאַכט און קוועלט
צעעפנט האָט ער, לאַכנדיק,
א גרויסן אוצר...
דער זומער פרייט זיך מיט זיין יוגנט
און פרייט זיך מיט אים מיט די גאַנצע וועלט.

—

ער גייט אַרום
א יונגער גאָלדשמיד
מיט קרעלעכלעך באַקרעלט,
אין גאָלד די הענט,
זיין גליקלעך פנים — ברענט
און טיילט מתנות,
טיילט דער גאַנצער וועלט...

—

אַט גיסט ער זילבער אָן א קוואַל,
אַט גילדט ער אָפּ א טייך,

אַט באַהאַלט ער דאָרט אַ הימל מיט אַ זון
און טיילט די גרעזלעך
נאָך אַ שטראַל – אַ שטראַל.
אַט טוט ער אָן דעם וואַלד
אַ קרוין,
צעשענקט, צעגיט זיין גאַנץ פאַרמאָג,
דעם הייסן אָטעם פון זיין האַרץ,
זיין טאָג
און זיך אַליין,
און עפנט נייע אוצרות אויף,
צעפלאַנטערט נייע שנירלעך גאָלד.

פאַרקייקלט אין דער הייך אַ רייף
אַ גאָלדענע
און מאָלט
אַ שטערן=באַנד דעם הימל אויס...

לויפן ווינטלעך אום
און בלייבן שטיין,
און ווייסט שוין נישט דער טייך פאַר פרייד,
וואו זאָל ער גיין...

פאַרדרייט, פאַרשיכּורט
איז דער גאָרער וועלט דער קאָפּ —
דער זומער ריכט זיין יוגנט אָפּ.

אין סטעפ

פריש און צעלאָזט איז דער סטעפּ נאָך אַ רעגן,
באַוואַקסן, אַ גאָלדענער, ליגט ער צעלייגט;
ווייט אין דער וועלט אַריין פּיס אויסגעצויגן
און גאָלדענע שיין פּנים אויסגאַנג ער זייגט. . .

טשערעדעס בהמות, צעזייט און צעוואָרפן,
בלאָנדזשען אויף אים מיט געפּענטעטע פערד,
אים חלומט זיך שיקסעס פון נאָענטע דערפער,
וואָס הייבן אַ שטויב־ווינט פון אונטער דער ערד.

אַ יונגע פּאַסטושקע פאַרברענט און פאַרבראָנזעט
פייפט מיט די פינגער, נאָך נאַקעט און קליין;
ביי איר האָט אַ שעפּעלע נאָר וואָס פאַרבלאָנדזעט,
זי זאָרגט נישט, זי זאָגט, עס וועט קומען אליין. . .

אַ דריי מיטן קעפּל, פאַררייסט זי אַ לידל,
אַ סווישטש מיט דער בייטש און אַ טאָפּ מיטן פיס,
און קלייבן חברים פון סטעפּ זיך אַ רעדל
און טראָגט איר פון ווייטן דער אָפּקלאַנג אַ גרוס.

און זינגענדיג נעמט זי צונויף איר פאַרמאָגן:
די טאָרבע אויף פּלייצעס, די בייטש אין די הענט,
און לאָזן זיך שפּעלעך לויפן און יאָגן,
זיי האָבן איר ניגון פון ווייטן דערקענט.

און נאַקעט דער סטעפּ בלייבט און גרעסער, און ברייטער,
שטום, ווי אַ נהרג, געשהיים און פאַרטראַכט!
מיט טרויריגע אויגן די טאָג־לייט באַגלייט ער
די שטילקייט קומט אָן און ס'לייגט זיך די נאַכט...

נאָר פון ווייט, פון די בערג, פון די טאָלן און גריבער
דערטראָגט זיך אַ סקריפּ פון אַ טרוקענער פור,
דאָרט פאָרט אַ ציגיינער פון איין אָרט אַריבער...
דער סטעפּ ווערט דערמינטערט און גיט זיך אַ דיר...

פרימאָרגן

שטיי איך אויף צום אַלעמערשטן
און איך גיב דעם טאָג אַ מונטער
מיט אַ פייף, ווי פון אַ קוימען,
און פאַרגעה זיך אָן אַ סוף;
איבער מיילן, איבער ווערסטן
כאַפּן קוימענעס מיך אונטער,
האָנען גיבן מיך אַ זוים אָן,
אַלע הייבן זיך פון שלאָף.

הימל — העל, און ווייטן — געלבלעך —
קריכט די שיין מיר אין די אויגן,
רייסט זיך פרישקייט מיר אין האַרצן
און עס טראָגט מיך ערגיץ אום:
האַוועקן הינט און מעקען קעלבלעך,
זונען ברענענדיג נאָך טוי גיין,
גיב איך אויגן שטיל אַ מאַך צו
נ'האַוקע אויך, און מעקע שטום...

בעם איך אָן אַ האַרץ פריהמאָרגן
און אַ הימל העל איך שלינג איין,
און די גאַנצע ערד איך שמעק אויס,
און אין טאָג איך לאָז זיך גיין;
פון דער גאַנצער וועלט מיר נאָכגיין
לאָזט מען זיך מיט פרייד, מיט זינגען,
און פון ווייט אויף ווייטע שטרעקעס
גייט מיר נאָך דער טאָג אַליין...

אויפן פערד

הײדא, פערד, אין אַלע זײטן,
וואו די וועגן זענען פרײ,
וועלכע לאָזן מיך נישט רײטן —
ברעך זײ לויפנדיק פאַרבײ!

נאָכן טעלערל פון הימל,
צו די וואָלקנס אין דער הײך,
טומל, טומל, טומל, טומל!
נאָ דיר בײטש און נאָ דיר כּח!

צו די פעלדער, צו די וועלדער,
אַלע וועגן — אײן און אויס;
קוק מיך פערד אָן, איך געפעל דיר?
זײ אַזוי ווי איך בין גרויס!

הײדאַ, הײדא, פאַטלע ווײסע,
פּתח אלף? גראָבער קאָפּ?!.
נו, דערצײלן דיר אַ מעשה?
לויף זשע גיכער אויף און אָפּ...

איז אַמאָל אַ מענש געווען דא,
איז אַמאָל געווען אַ פערד;
לויף זשע, פערדל, ענדא־פענדא!
כ'נעם אַרויס אויף דיר מיין שווערד...

איינעלע, צווייעלע, דרייעלע... זע גאָר,
גיב, געגארניק, אונטער היץ!
גיין איז באַבע קלייבן שפענער...
פערדל, פערדל, קאָפּ צי שפּיץ?..

— — — — — — — — — —

אין דער וועלט פון אַלע עקן
שנייען, קעלטן, מדבר, גלות,
האָסט זיך גאָר נישט, וואָס צו שרעקן,
ביז דיין רוקן פילט מיין בלוט!..

פון וואַליז

1

אויסגעריבן זענען וועגן,
פון איין שטעטל צו דעם צווייטן
גייען פערד שוין אָן די לייצעס
און זיי ווייסן, וואו זיי גיין.
קומען פורלעך אָן אנטקעגן,
פאָרט שוין איינס אויפן פאַרזייטן,
ווייסן פערדלעך, אז דאָ ווייך איז,
בלייבן זיי אינמיטן שטיין:

פערדלעך גייען, פערדלעך דרעמלען,
דרעמלט אויך דער בעל=עגלה,
א פאַרשווינדל הייבט אָן שאַרן
אים אין אויער מיט אשטרוי;
גוטע, בלויע, טיפע הימלען,
ברייטע וועגן, סטעזשקעס שמאָלע, —
דרעמלסט דאָרטן, משה אהרן?
ניין, חלילה, סתם אזוי!...

זינגט זיך עפּעס אויף די וועגן
אַ געזאַנג פון גאָרנישט וועלן,
גאָרנישט דאַרפן, גאָרנישט האָבן,
נאָר דאָס פּורל זאָל זיך גיין;
זאָל אַ פּורל גיין אַנטקעגן
און עס זאָל זיך גאָרנישט שטעלן,
און די רעדער זאָלן גראָבן,
וואָס זיי ווילן נאָר אַליין...

וואָס זיי ווילן נאָר אַליין...
זינגען זיך אַליין די וועגן
איינס אין אַנדערן פאַרפלאָכטן,
אויף די שטעטעלעך פאַרוואָרפן,
ווי אַ נעץ פון גראָבע שטריק;
טעג און נעכט און ווידער טעג גיין
אויף די גרויע וועגן דאָרטן,
קומען פורלעך פונם דאָרף אָן
און זיי גייען זיך צוריק...

דאָרטן פאָרט זיך שוין אָן ווילן,
ביי די וועגן מ'איז געפאַנגען...
וואַקסן אויף די פעלדער קאָרן?
פּאַשען זיך מיט שקצים פּיי?

וואַקסן אויף די וועגן פיל אָן
פורלעך גרינע פון קאַיאַר אָן,
פּאַשען רעדער זיך אין זאַנגען,
שטעלט זיך נאָר דער אינדערפרי.

און עס בענקט זיך דאָרט נאָך פאָרן
אין די העל-בלויע פרימאָרגנס,
אין די גאָלדענע קאַיאָרן, —
וואו? – דאָס איז שוין גלאַט אַלץ איינס.
גייט אַ זון אין הויכע קלאָרן,
גלוסט דעם האַרצן זיך איר נאָכגיין,
ערגעץ אָנקומען צו פאָרן
און צעצאָלן זיך מיט קליינס...

II

לעבט זיך אָפּ אַ וועלט דער האָרין *)
אַ בן-יחיד ביי דעם געגנט
און פון די וואָלינער טעכער
ער דערזעלטסטער איז, דער בכור;
„איין" און „אויס" האָט ער פאַרלוירן
זייגט פון דר'ערד און זי באַרעגנט,

*) אַ נאָמען פון אַ טייך.

שטענדיק פול, א פולער בעכער —
פאַר א שטילער ברכה נאָר...

פעסטעט ער זיך פאַר די וועלדער,
ק׳צלט שטילערהייט די ברעגן,
ווערט ער גרויער, ווערט ער בלויער
אָט פון קעלט און אָט פון היץ;
„האָרין, האָרין, וואָס געפעלט דיר,
וואָס פון אונזערע פאַרמעגן, —
רוימען וועלדער אים אין אויער —
נעם דיר, נעם פון אַלדאָס גוטס...

גראָזן — פון די ביימער גרינער,
זאַמדן — פון דיין וואַסער ווייכער,
קוסטעס — פונם וואַלד געדיכטער,
שאָטנס — קיל ווי דו אליין,
שיקסעס באָרוועסע וואָלינער,
פראַטשקעס פראַטשען פון די טעכער
מיט געזאַנג און מיט געלעכטער
הערסטו, האָרין, צו דיר גיין?!"

היטן אים די אַלטע וועלדער,
ווי א דוכס ווי א יונגן,
איינגעגראָבן אים, אים גרינטלעך

צו פֿאַרשטעלן פֿאַר דער זון;
ציִען זאַנגען זיך פֿון פֿעלדער,
מיט די ווינטלעך, מיט די גרינגע.
מיט וואָלינער גרינגע ווינטלעך,
וואָס געשענקט האָט גאָט וואָלין...

קנייטשט זיך האָרין, עפּעס וויל ער.
אים אַ בשורה גייט פֿון דרום,
ווערט אים שטיל און קאַלט און וואַרעם
און ער לאָזט זיך ערגעץ גיין;
ווערן ביימער שטילער, שטילער,
מאַכן וועלדער אָן אַ שטורעם,
מאַכן ביימער אָן אַ ליאַרעם —
ווערט דער הימל קלאָר און ריין...

III

קומט פֿאַרנאַכט אויף שטילע געסלעך,
ווערט אַ פֿאָראַך פֿון בהמות,
פֿון די רעדער, פֿון די פֿורן —
שפּאַרט זיך יעדער צו זיין קלייט;
ווי „מעדאַלן” הענגען שלעסלעך
אויף די צוגעמאַכטע טירן,

פריזבעס, דאנקען גאָט, פון ליים איז, —
נוצט מען זיי געזונטערהייט.

ערגעץ פאָרט מען פונם היי=שניט
צווישןביידע זייטן קאָרן
פון דער אַרבעט אָפּגעברענטע
מיט אַ בענקען=זינגעריי ;
הייבט אַ שיקסע אָן צום ערשטן,
לאָזט אַ שייגעץ זיך איר פאָרן,
און מע נעמט זיך פאַר די הענט אָן
און מע קוקט אַראָפּ דערביי. . .

פון דערווייטן הייבט איין דאָרף אָן,
ענטפערט באַלד אים אָפּ אַ צווייטער,
כאַפּט אַ דריטער און אַ פערטער,
גלייך מע האָט זיך אָפּגערעדט ; —
אַלע נ'איינעם און צעוואָרפן —
וואַקסן לידער ווי פאַרזייטע,
הערט דער דרויסן אַ פאַרקלערטער,
ביז עס ווערט אינגאַנצן שפּעט.

צינדן אָן די שטיבלעך פייער
אויף דער אויסגעלייגטער פינסטער
גלייך זיי האָבן וואָס פאַרלוירן,

קוקט מען, זוכט מען שטילערהייט;
און פארלאָשן – גאַז איז טייער...
יאָ געפונען, נישט געפונען,
ווערט מען מיד אַזוי אַנטשלאָפן, –
שלאָף־זשע שלאָף געזונטערהייט...

IV

קעלערס – פולע, אָנגעזעטיקט,
פורן אויבס איבער די וועגן,
אויף און אָפּ, פאַר אייגער זיבן:
ס'האָט געראָטן, דאנקען גאָט;
שטייען טעג שוין אויף - פאַרשעטיקט,
כאַפּן זיך שוין פריר אַוועקגיין,
גייען אום אַזוי פאַרבליבן, –
נאָך צוויי וואָכן, אָט־אָט־אָט!...

צווישן אָפּגעגילדטע גראָזן
זוכן קינדערלעך אַ ווייך אָרט,
אויף אַ בערגעלע פון אויבן,
קעגן טרויער־זון אין דר'הייך;
ווינטן בלעטער שטיל צעבלאָזן,
גייען אָרעמע זיי קלויבן, –

מען צערייבט זיי און מען רייכערט
און עס גייט פֿון זיי אַ רויך.

אָפּגעפּרישט קאַיאָר די דעכער,
אָפּגעפּאַלן איז דאָס וואַסער,
שמעקט מיט צוגעכוילטע בלעטער,
מיט געשניטענעם טשאַרעט;
אומעטיק איז שוין די טעכער,
באָדן גייט זיך נאָר דער „קאַסיא",
נו, ער באָדט זיך דאָך נאָך שפּעטער
ביז די פּרעסט די גרויסע, עט!

שמועסן שמוסט מען, אַז ער, ב'היט-גאָט,
נישט אין גאַנצן איז ביים זינען,
אַז אין גרעסטן פּראָסט ער קאָן גיין
באָדן זיך אין טייך אַ באָד;
פּראַטשקעס האָבן אים באַגינען
אין אַ ווינטער-טאָג געטראָפן
באָדן זיך אין אַ פּאַלאָנקע,
דאַכט זיך גאָר אין מיטן שבט.

פּרוּווט אַזוי שוין צו פאַרנאַכט-צו
לאָזן זיך אין וועג אַ רעגן,
גלייך אַ מענגע גראָווע קנוילן

אָפּגעוויקלטן שפּאַגאַט.
אָפּגעלאָזט האָט כמאַרע שוואַרצע,
כאַפּן דעכער, כאַפּן וועגן
און צעגעבן און צעטיילן
און צעשענקען יעדן גלאַט.

גיסט אַזוי שוין גאַנצע דריי טאָג
אויף די שמאָלע לאַנגע געסלעך,
אַלע מאָל פּאַרטרינקט אַ ניי אָרט
און צעווייקט אַן אַנדער נעסט;
שטעלט מען אונטער דאָרט באַציימן
אונטער רימוועס ווייקן פּעסלעך, —
ווער ס'האָט גאָר נאָך נישט געזייערט
אויף די לאַנגע גרויסע פּרעסט.

טוט זיך אָן דער גאַנצער געגנט
אין אַ סדרה לויזע בלאָטעס —
אויף צו זינגען און צו זאָגן
זיך פון שטוב נישט טאָן קיין ריר;
מיטן זומער זיך געזעגנט,
ריזנעט מען אַזוי אין אָסיען,
ווער זיין אייגנס האָט אַ וואָגן,
ווער זיין אייגנס האָט אַ פור.

V

ליגט די געגנט אזוי קויטיק,
אָט פאַרפרירט און ווידער רעגנט,
ס'וועלן זיך מסתּם אין גיכן
שוין אוועקשטעלן די פרעסט;
קומט צו גיין אַ ווייסער שניי=טאָג,
ציט ער איבער גאָר דעם געגנט,
ווי מיט קלאָר=ווייס פרישע ציכן,
דאַכט זיך, נאָר=וואָס פון געוועש.

ווערט אַ שליטוועגס אויסגעטריטן, –
איז שוין גאָרנישט וואָס צו פרעגן,
דאַכט זיך, לאָזן נאָר דעם שליטן,
וועט ער פאָרן שוין אַליין;
ליגן אויסגעלייגט די וועגן,
גלייך דעם ווייסן שניי זיי היטן
נ'איבער ווייסן ים, אין מיטן –
שיפלעך גרינגע – שליטנס גיין.

אַלע אויסגעווייסטע הייזלעך,
פונעם גרעסטן ביזן קלענסטן,
עפּעס פרישער, עפּעס ברייטער
אין דער גרינגער ווייסער קעלט;

שטייען זיך ווי ווייסע מייזלעך
און מע קוקט זיך אין די פענסטער
און צופרידן מיט די קליידער
און מיט גאָטס געבענטשטער וועלט...

גרינג איז דאָס געמיט אזוי שוין,
טירן צוגעמאַכט פון פאָרנט
און אין דרויסן טאַנצט א שטורעם
און די שינדעלעך ער זויפט:
זאַווערוכעס ווילדע רוישן —
פענסטער אַלע גוט באַוואָרנט,
גאָר נישט ווייט איז שוין צו פּורים, —
ביזט א מבין, ווי סע לויפט?...

ציילט מען זיך אזוי די וואָכן,
וויפל איז נאָך דאָ צו פּסח,
מע באַשיידט זיך שטיל חלומות
און מע בלאָזט די טיי אין שאָל;
גאַנצע לאַנגע אויפדערנאַכטן
לעם דער הרובע ביי א שכן
רייבט מען שטיל די ווייסע ליים אויס
און מע כאַפּט א ציגן־וואָלף.

ווער קאָן אויסליגן אַזויפיל,
אַז אַ יאָר איז ביז באַגינען,
שפּילט מען זיך מיט פֿאַרגעניגן
אויף אַ האַלבן טיש צעשפּרייט ;
קינדער לערנען מאַכן „כפּל“
און די אַלטע לייט געווינען
איינס ביים אַנדערן די ציגן,
אויסגעקלעפּט פון שטיקלעך ברויט.

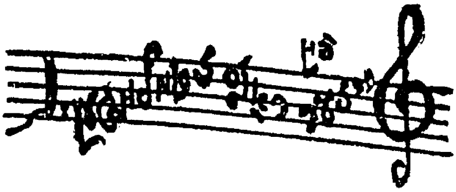

נאָכן שניט

גיט אַ שפּרונג אַ הונט אין הויף און סקריפּעט אויף דער טויער,
פאָרט אַריין אַ העסע־בעט מיט קלייניקע צוויי פערד:
קעפּ געבויגן, גייען לאַנגזאַם, הינטן גייט אַ פּויער
און קלייבט צונויף די פאַלנדיקע זאַנגען פון דער ערד.

אינמיטן הויף אַ סטערטע מיט אַ גראַבליע אויבן שטייט שוין
און קוקט אַרויס אַ גאָלדענע און בענקט שוין נאָך אַ צווייטער,
דער פּויער הייבט דעם שטערן אויף, ציילט אויס אַ מנין קנייטשן,
רופט מען אים אין שטאַל אַריין אַ קוק טאָן עפּעס — גייט ער.

פון נעכטנדיקע פורן — ער אַ פולע שאָפּע ווייץ האָט,
נישט אָפּגעשניטנס איז און פעלד — אַריבער נאָך אַ פור,

פונווייטן פליען שטעקנס הויך, — אין צווייען מען מעלייצעט,
דער פויער קוקט אַ ווײַלע אין דער הויך און לאָזט זיך צו דער טיר.

שפּאַנט ער אויס — און לויפן פערד אַליין אַוועק צום ברונעם,
סמאָקעט ער זיי נאָך אין דר'הויך און פייפט צו זיי און שטעלט,
פּענטעט ער זיי, בורטשענדיק, — פאַרשפּרינגען זיי שוין פון אים,
אַ שייגעצל אַ קליינס מיט זיי וועט נעכטיקן אין פעלד.

האַרבסט

I

אויסגעגאַנגען און פאַרשלעפּערט
איז דער גאָרטן, טויט און שטום,
שטייט אַ שמעטערלינג פאַרגליווערט
אויף אַן אָפּגעבליטער בלום.

נאָר אַ ווינטל רירט די פליגלעך,
גיט די בלימעלעך אַ דריי;
רייסט פון זיי זיך קליינע שטיקלעך,
נאָר דער בלום טוט שוין נישט וויי.

און אַ בין צו איר פאַרבלאָנדזשעט,
דאָרשטיק פון אַ ווייטן וועג,
מיד פאַרברענט, ווי זי פאַרבראָנזעט, —
גיט אַ שמעק און פליט אַוועק...

II

צײטיק אָפּגעגעלט און מעשן
זענען בלעטעלעך אין וואַלד ;
לױפֿט אַ װינט זײ איצטער דרעשן
מיט אַ שטורעם, מיט אַ גוואַלד.
גאַנצע בערג מיט הויכע סטערטעס
האָט שוין אָפּגעלײגט דער װינט ;
װעמען אַרט עס און װער הערט עס,
ס׳אַרט זײ שוין אויך נישט אַצינד.

ווינטער

— איבער נאַכט האָט ווייסער וויכער
אויף די שוואַרצע פענסטער=קעלן
אויסגעקריצט מיט קרייד אויף לוחות
צען געבלומיקטע באַפעלן:

אַלע ווינטן — הויל די העלזער,
ביימער אויסגעפליקט מיט צווייגן;
אונטער שטאָט אויף גיך צעשטעלט זיך
מיט געווער און מיט געצייגן!

אויף דער שטאָט אַ שלאַנג — אַ טייך גייט,
האָט זיין אייגנס טויזנט קעפ ער,
לוסקעס - בליצן, אויגן - מאַרקן, -
רופט מען אים ביים נאָמען - „דניעפּר".

- אויף זיין בויך מיט נעגל - גלאָזיק,
ווער פון אונטן, ווער אַנטקעגן, -
און מיט נעזלעכער - מיט בלאָז=זעק
אים פאַרשטעלט דאָרט אַלע וועגן!..

– גליטש זיך, בלעכענער געליארעם,
שטאָל און אייזן הײַנט דײַן שפּרוך איז,
–פאַר די הענט זיך הייס געאָרעם –
אלע, אלע זאַווערוכעס!..

אָנגעגורט מיט העק און העקלעך
און מיט ציין און מיט אָפּצווענגעס,
– גלעקלט, טריט, אויף פּראָסט, ווי גלעקלעך,
באַלד די גאָרע וועלט שוין ענג איז!

מיט געשמידטע שמידן=האַמערס –
אלע שמידער זאָלן קומען, –
און מיט האָרנס און מיט קלאַמערס
– צונג אים צושמידן צום גומען!

טויזנט הינטן – אויף זיין הארצן,
טויזנט הינטן אויף זיין גאָרגל,
סאָפּעט, כראָפּעט, פון זיין הארצן
אָט דערמינטערט, אָט דערוואָרגן!

—

מתים – לאַנג שוין ליגן סטעפּעס,
פרייט זיך, שטורעמס, פרייט זיך, ווינטן,–
הייס דעם וואַרגנדיקן דניעפּר איז,
עמעץ שלעפּט אים שוין פון אונטן!

טראָג זיך, שטורעם, וויכער, וואַנדער,
מכשפות ווייסע זוכן,
– אָטעם אים אין מויל אַריין דאָרט
שלאָפגעטראַנקען, זאַווערוכע!

ציטער, בילמע, – לעצטער שטערן,
– גוטע נאַכט אייך – ווייסע וועגן!
נאָך איין האַמער, נאָך אַ שווערן
און ס'באַגעגנען זיך די ברעגן!..

ו י נ ט ן

I

אויסגעגלעט דאָס פעלד מיט שנייען
אי פון פאָרנט, אי פון הינטן,
האָבן זיך מיט ווילדן דרייען
אָפּגעלאָזט אין וועג די ווינטן.

אויסגענישטערט וואו א גראָבן,
וואו א לאָך און וואו א צווינטער,
און א אוצר דאָרט באַגראָבן
פונם קאַלטן ווייסן ווינטער.

דאָ א פאַרהאַנג אויפגעהאַנגען,
דאָ א לאָדן אָפּגעריסן,
דאָ אין קוימען ווילד אַרייַנגיין
און מיט שנייען אים פאַרשמיסן.

און א גאַנצע נאַכט אַזוי האָט
ווינט געדרייט זיך און געגראָבן, —
וואו א גריבל — דאָרט פאַרווייעט,
וואו פאַרווייעט — דאָרט צעגראָבן.

II

אויסגעשפּינט די נאַכט מיט וואָל איז,
קריכן שאָטנס שטיל אים קלויבן, —
רייסן ווינטן פאַר די פאָלעס
און פאַרקאַטשען און פאַרהויבן.

קלאַפּט דער ווינט אין פּנים טשוועקלעך,
מיטן ווילער לויף איך, רויש איך;
פאַלן, פאַלן ערגעץ גלעקלעך,
שלינגט זיי איין דער ווייסער חושך.

כאַפּט זיי ווינט ביינאַכט פון מויל אויס,
טוט ער אויפן האַלז זיי זיך אָן;
און מיט מיידלש־ווייסע קולות
ט ער ווייטער עפּעס זוכן.

III

גליטשט א ווינטעלע אויף אייז זיך, —
ווינטל, ווינטל, שטעל זיך, שטיי, –
וואָס פאַר ביימער, וואָס פאַר הייזער,
וועלכע וואַקסן נישט אין שניי!

גליטשן ליטערע לבנות
אין דער הויך זיך, נאַקעט, הויל, –
קום אַרויס, ווער אָנגעטאָן איז,
און פון שניי מיר טרעף אַ קויל!

קייקלט ווינטל ווייסע רייפן,
כאַפּט זיי שטורעם מיט אַ קוויטש, —
וואָס פאַר פיס און וואָס פאַר לויפן,
וועלכע פאַלן נישט אין גליטש?

פראָסט און קעלט און ווינט אין דרייען,
אַלע אין מיין הארץ — איר ברענט! —
וואָס פאַר ווינטער, וואָס פאַר שנייען,
וואָס פאַרפרירן נישט די הענט?

IV

און באַוואַקסן זיינע שויבן,
און באַזילבערט זיינע גלאָזן; –
ווייסע בלעטער, ווייסע גראָזן
און פון אונטן ביז פון אויבן.

ווייסע שפּינען - שפּינוועבס שיטן,
ווייסע, גרינגינקע פאַרשוינען;

זע׳ ווי ס׳פּאַרט אויף זיי אַ שליטן —
הערסט, זיי סקריפּען, הערסט, זיי וויינען?

אַלע פעלדער זענען פולע,
איינס געבליבן איז נישט ליידיק,
הוליע, ווינטל, אויף זיי, הוליע,
מיטן קאַלטן ווייסן שניי=טאָג.

וואו=זשע רייסטו, ווינטל, שנייען,
אַט די ווייסע פרישע בלומען,
כ׳וויל זיך אויך מיט דיר פאַרדרייען
און מיט שניי אויף פעלדער קומען!

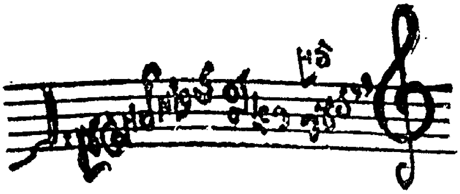

ג ל י ט ש ל ק ע

שלעפּן שליטנס זיך פון ווייטן
אָנגעפּאַקטע, גראָוו און גרייז;
און מיט שניי פון אַלע זייטן —
היי, וואָס האַקט איר אויס דאָס אייז?

אויף דער גליטשלקע, אינמיטן,
פּונקט אינמיטן איז אַ ריטש. . .
שלעכטער שליטן, שלעכטער שליטן,
וואָס צענעמסטו אונז דעם גליטש?

חברה, שנייערס, גרויסע שנייערס,
אין די שלעכטע שליטנס שמייס!
וואָס צענעמען זיי, ס'איז זייערס?
היי, וואָס האַקט איר אויס דאָס אייז?

צענטראלער ביכער-לאגער
קולטור-ליגע
ווארשע, לעשנא 52, וו. 3